

Sygn. akt V U 165/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Stanisław Pilarczyk

Protokolant: sekr. sądowy Anna Sobańska

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2019 r. w Kaliszu

odwołania M. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 15 stycznia 2019 r. Nr (...)

w sprawie M. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

Oddala odwołanie

SSO Stanisław Pilarczyk

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 stycznia 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O., odmówił wnioskodawczyni M. T. przyznania prawa do emerytury nauczycielskiej, gdyż zdaniem organu rentowego nie udowodniła ona wymaganego 30-letniego okresu składkowego i nieskładkowego do dnia 31 grudnia 2008 roku.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła M. T., domagając się przyznania emerytury nauczycielskiej, wnosząc o zaliczenie do okresu składkowego okresu jej pracy w gospodarstwie rolnym prowadzonym przez jej rodziców od dnia 18 kwietnia 1977 roku do 31 sierpnia 1980 roku oraz zaliczenia do okresu nieskładkowego okres jej nauki w (...) w O..

Organ rentowy, w odpowiedzi na odwołanie wnioskodawczyni, wniósł o jego oddalenie.

Sąd poczynił następujące ustalenia:

Wnioskodawczyni M. T. urodziła się (...).

Organ rentowy, w zaskarżonej decyzji, przyjął iż wnioskodawczyni, na dzień 31 grudnia 2008 roku, udowodniła 26 lat, 1 miesiąc i 2 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 25 lat, 3 miesiące i 10 dni okresów pracy nauczycielskiej.

Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawczyni, do okresów składkowych, okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, od dnia 18 kwietnia 1976 roku do 31 sierpnia 1980 roku, gdyż zdaniem organu rentowego w tym okresie

wnioskodawczynie uczęszczała do szkoły średniej, oraz do okresu nieskładkowego okresu nauki w (...) od dnia 1 września 1980 roku do 17 czerwca 1982 roku.

Wnioskodawczynie M. T. w okresie od dnia 17 kwietnia 1961 roku do 10 listopada 1987 roku zamieszkiwała w miejscowości J. gmina S.. 16 rok życia ukończyła ona 16 kwietnia 1977 roku. W tym okresie mieszkała ona z ojcem B. S. urodzonym (...), ze swoją matką L. S. urodzoną (...), bratem P. S. urodzonym (...) i siostrą M. S. urodzoną (...).

(dowód – zaświadczenie Urzędu Gminy S.-akta emerytalne wnioskodawczynie)

Rodzice wnioskodawczynie od 1976 roku do 1980 roku byli właścicielami gospodarstwa rolnego o powierzchni 0,5 ha położonego w obrębie miejscowości J..

(dowód – zaświadczenie Starosty (...) – akta emerytalne wnioskodawczynie)

Oprócz tej nieruchomości rolnej rodzice wnioskodawczynie dzierżawili grunty rolne o powierzchni około 2 hektarów od Państwowego Gospodarstwa Rolnego w miejscowości S.. Grunty rolne były 5 i 6 klasy. Na tych nieruchomościach rolnych siano żyto, owies i sadzono ziemniaki. Oprócz tego było około 1 hektara łąki. W gospodarstwie tym hodowano 2 krowy, kilka sztuk trzody chlewnej i drób. Gospodarstwo to nie posiadało żadnej siły pociągowej, a prace polowe końmi wykonywał brat ojca wnioskodawczynie. Ojciec odwołującej w latach 1977-1979 pracował w pełnym wymiarze czasu pracy jako stróż w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w miejscowości S., a następnie pobierał rentę z tytułu niezdolności do pracy. Matka wnioskodawczynie nie pracowała zawodowo. W przedmiotowym gospodarstwie rolnym w latach 1977-1980 pracował ojciec wnioskodawczynie w miarę swych możliwości zdrowotnych oraz matka wnioskodawczynie. W spornym okresie od 1977 roku do 1980 roku w prowadzeniu gospodarstwa rolnego w miarę swych możliwości pomagał rodzicom również brat wnioskodawczynie P. S.. Nieruchomość rolną po rodzicach wnioskodawczynie przejął jej brat P. S.. Matka wnioskodawczynie w latach 1977-1980 nie podlegała ubezpieczeniu rolniczemu z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Od dnia 1 września 1976 roku do dnia 31 sierpnia 1980 roku wnioskodawczynie uczęszczała do Liceum Ogólnokształcącego w O. w trybie dziennym. Dojazd do Liceum Ogólnokształcącego w O. oddalonym 15 km od jej miejsca zamieszkania wnioskodawczynie zajmował około godziny. Do szkoły średniej wnioskodawczynie wyjeżdżała z domu około godziny 6:30, a ze szkoły do domu wracała około godziny 15:00. Wnioskodawczynie co roku otrzymywała promocje do następnej klasy. Wnioskodawczynie, w okresie nauki w szkole średniej, po powrocie ze szkoły pomagała rodzicom przy codziennym obrządku inwentarza żywego, przygotowywała karmę do zwierząt doła krowy a także pomagała przy pilnych pracach polowych. W okresie wakacji szkolnych wnioskodawczynie pracowała przy żniwach, sianokosach i innych pracach polowych, a jej wymiar czasu pracy mógł wynosić 4 godziny i więcej.

(dowód – częściowe zeznania wnioskodawczynie z dnia 16 kwietnia 2019 roku [00:02:37][00:52:30], częściowe zeznania A. K. z 16 kwietnia 2019 roku [00:56:49] [01:28:55], częściowe zeznania S. S. z 16 kwietnia 2019 roku [01:30:13] [01:45:39], zeznania C. B. z 22 października 2019 roku [00:05:14] [00:16:41], informacja Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, iż rodzice wnioskodawczynie nie podlegali ubezpieczeniu społecznemu rolników – akta emerytalne, świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego przez wnioskodawczynie – akta emerytalne wnioskodawczynie)

Od 1 września 1980 roku do 17 czerwca 1982 roku wnioskodawczynie uczęszczała w trybie dziennym do (...) o dwuletnim okresie nauczania w O., zdając egzamin dyplomowy.

(dowód – zaświadczenie (...) – akta emerytalne wnioskodawczynie)

Od 1 października 1995 roku do 6 lutego 1997 roku wnioskodawczynie uczęszczała na 3-semestralne studia pierwszego stopnia w (...) w trybie zaocznym uzyskując tytuł licencjata. (...), następcą prawnym zlikwidowanej (...) w piśmie z dnia 10 czerwca 2019 roku stwierdziła iż posiadana przez nią dokumentacja z okresu nauki wnioskodawczynie od 1 października

1995 roku do 6 lutego 1997 roku nie pozwala na przyjęcie iż okres nauki w (...) został zaliczony na poczet studiów licencjackich od 1995 roku do 1997 roku.

(dowód – pismo (...) – k. 29 akt sądowych, dyplom ukończenia (...) wraz z kartami egzaminacyjnymi – karta 30 do 34 akt sądowych)

Czyniąc powyższe ustalenia faktyczne Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawczynie oraz zeznaniom świadków A. K. i S. S. iż wnioskodawczynie stale i w pełnym wymiarze 4 godzin dziennie pracowała w gospodarstwie rolnym, prowadzonym przez rodziców wnioskodawczynie od dnia 17 kwietnia 1977 roku do dnia 31 sierpnia 1980 roku za wyjątkiem okresu wakacji letnich i to z kilku powodów.

Gospodarstwo prowadzone przez rodziców wnioskodawczynie było niewielkim gospodarstwem o powierzchni około 3 ha, gdzie na około 2/3 powierzchni uprawiano żyto i owies, które nie wymagały dużego codziennego nakładu pracy, tym bardziej, iż orką, siewem, koszeniem zboża zajmował się brat ojca wnioskodawczynie. Prace polowe przy uprawie warzyw, ziemniaków czy koszenia trawy zajmowały przy takim niewielkim obszarze co najwyżej kilkadziesiąt godzin rocznie i nie miały charakteru stałego, codziennego, a wymagały jedynie okazjonalnego nakładu pracy rodziców wnioskodawczynie i ewentualnej pomocy wnioskodawczynie w okresie pilnych prac polowych po zajęciach szkolnych. Niewielka ilość inwentarza żywego w gospodarstwie rolnym, w postaci 2 krów, kilku sztuk trzody trzewnej, drobiu również nie wymagało codziennej, stałej pracy przy obrządku tego inwentarza w wymiarze 4 godzin dziennie i to przez co najmniej 2 osoby to jest matkę wnioskodawczynie i samą wnioskodawczynię. Dochody z gospodarstwa rolnego nie miały podstawowego znaczenia dla funkcjonowania rodziny wnioskodawczynie w spornym okresie, gdyż podstawowy dochód był uzyskiwany przez ojca wnioskodawczynie ze stosunku pracy.

Ponadto należy podnieść, iż w okresie od dnia 1 września 1977 roku do 29 maja 1980 roku wnioskodawczynie uczęszczała do Liceum Ogólnokształcącego w O.. Codzienny dojazd do szkoły, uczestniczenie w zajęciach w szkole, konieczność przygotowania się do zajęć szkolnych, matury, wymagało systematycznego poświęcenia czasu także po powrocie ze szkoły, a także czas na codzienną toaletę, spożywanie posiłków, uniemożliwiało wnioskodawczynie codzienną, stałą pracę w stosunkowo niewielkim gospodarstwie rolnym o małej liczbie inwentarza żywego w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Wnioskodawczynie mogła w tym okresie pomagać rodzicom sporadycznie przy pilnych pracach, związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, czy przy codziennym obrządku inwentarza żywego.

Uczniowie dziennych szkół średnich nie wykonują stałej pracy w gospodarstwie rolnym, gdyż ich stałym zajęciem jest nauka w szkole średniej. Tacy uczniowie mogą jedynie świadczyć pomoc przy pracach rolniczych w czasie wolnym od zajęć szkolnych lub uczestniczyć jedynie doraźnie, okazjonalnie przy pracach związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego w okresie czynnej nauki w takiej szkole w ciągu tygodnia. Taki pogląd przyjął Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 7 lutego 2013 roku (III AUa 1059/12, Lex nr 1280362), a Sąd Okręgowy taki pogląd w całości podziela. Podobny pogląd wyraził również Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 24 stycznia 1996 roku (III AUa 833/95, OSA 1998/4/15), gdzie podkreślono, iż nauka w szkole średniej, w innej miejscowości od miejsca zamieszkania, odbywana w systemie dziennym, uniemożliwiała podjęcie stałej pracy w gospodarstwie rolnym, w rozmiarze pozwalającym na zaliczenie tejże pracy do okresu zatrudnienia. Również Sąd Najwyższy, w wyroku z dnia 3 lipca 2001 roku (II UKN 466/000, OSNP 2003/7/186) i w wyroku z dnia 4 listopada 2003 roku (II UK 153/03, Lex nr 985585) i postanowieniu z dnia 10 grudnia 2010 roku (II UK 259/10), podniósł, iż warunkiem uznania okresu pracy w gospodarstwie rolnym za okres składkowy jest stałe wykonywanie pracy w tym gospodarstwie, a nauka w szkole ponadpodstawowej, poza miejscem zamieszkania, wyklucza stałe wykonywanie tej pracy. Takie osoby nie wykonują stałej pracy w gospodarstwie, gdyż ich stałym zajęciem jest nauka w szkole. Mogą one jedynie świadczyć pomoc przy pracach rolniczych, w czasie wolnym od zajęć szkolnych. Również Sąd Apelacyjny w Łodzi, w wyroku z dnia 19 listopada 2009 roku (III AUa 538/09) podniósł, iż w sytuacji gdy dana osoba uczęszcza do szkoły w trybie dziennym, to głównym jej zajęciem jest nauka w szkole, przez co dyspozycyjność takiej osoby dla gospodarstwa rolnego jest ograniczona, tak więc trudno mówić o stałej pracy w gospodarstwie rolnym.

Podobny pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Łodzi, w wyroku z dnia 10 lipca 2013 roku (III AUa 1697/12, Lex nr 1356543), stwierdzając, iż „nauka w szkole średniej, w innej miejscowości niż miejsce zamieszkania, odbywana w systemie dziennym, uniemożliwia – co do zasady – możliwość podjęcia stałej pracy w gospodarstwie rolnym, w rozmiarze pozwalającym na zaliczenie tej pracy do okresu zatrudnienia. Dyspozycyjność takiej osoby do pracy w gospodarstwie w sposób stały jest wyłączona. Nawet przyjmując, że powrót ze szkoły miał miejsce relatywnie wcześniej w ciągu dnia, to nie można zapominać, że w przypadku szkoły średniej koniecznym jest codzienne przygotowywanie się do zajęć szkolnych, co wymaga systematycznego poświęcenia czasu także po powrocie ze szkoły. W tych warunkach realna możliwość pogodzenia pracy w gospodarstwie z nauką, jest co do zasady wyłączona. Doświadczenie życiowe wskazuje, że uczniowie szkół położonych w innej miejscowości niż gospodarstwo rolne, z czym związany jest dojazd do szkoły i powrót do domu, nie wykonują stałej pracy w gospodarstwie, gdyż stałym ich zajęciem jest nauka w szkole średniej. Mogą jedynie świadczyć pomoc przy pracach rolniczych w czasie wolnym do zajęć szkolnych lub uczestniczyć w pracach nie mających charakteru pracy stałej, jedynie ewentualnym udziałem (pomocą) w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, po powrocie ze szkoły lub w okresie świąt i krótkich przerw w nauce.

Podobny pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z 31 stycznia 2019 roku (III AUa 442/18; Lex nr 2625600) gdzie podniesiono, iż „

1. Dopuszczalność uwzględnienia przypadających przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia jako okresów składkowych w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 3 u.e.r.f.u.s. odnosi się do okresów pracy w rolnictwie w typowym codziennym rozmiarze koniecznym do prowadzenia gospodarstwa rolnego, która wymagała stałego wykonywania lub pozostawania w gotowości do świadczenia normalnych obowiązków rolnych przynajmniej w wymiarze połowy czasu pracy obowiązującego pracowników. Chodzi zatem nie o okresy jakiegokolwiek pracy w gospodarstwie rolnym, a jedynie stałą pracę o istotnym znaczeniu dla prowadzonej działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym, w którym osoba zamieszkuje lub ma możliwość codziennego wykonywania prac związanych z prowadzoną działalnością rolniczą. Kryteriów tych nie spełnia praca dziecka, które uczyło się w szkole położonej w innej miejscowości niż miejsce gospodarstwa rolnego. Dyspozycyjność osoby pracującej w gospodarstwie wyłączona jest zatem w przypadku osób uczących się w szkołach położonych w innej miejscowości niż gospodarstwo rolne.

2. Uczniowie szkół średnich nie wykonują stałej pracy w gospodarstwie, gdyż stałym ich zajęciem jest nauka w szkole. Mogą jedynie świadczyć pomoc przy pracach rolniczych w czasie wolnym od zajęć szkolnych lub uczestniczyć w pracach nie mających charakteru pracy stałej, a jedynie ewentualnym udziałem (pomocą) w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymaganych od dziecka będącego członkiem rolniczej wspólnoty rodzinnej, po powrocie ze szkoły lub w okresie świąt i krótkich przerw w nauce.

3. Doraźna pomoc w pracach przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego świadczona sporadycznie w ciągu tygodnia czy podczas ferii i świąt przez dziecko uczęszczające do szkoły ponadpodstawowej nie jest pracą w gospodarstwie rolnym, w rozumieniu powołanego art. 10 ust. 1 pkt 3 w/w ustawy.”

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art. 47 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 j.t. ze zmianami) i art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2018 roku poz. 967 j.t. ze zmianami), nauczyciele, mający 30-letni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich – 25-letni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, mogą – po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy – przejść na emeryturę.

Ustęp 1a cytowanego art. 88 Karty Nauczyciela stanowi natomiast, iż nauczyciele, spełniające warunki określone w ustępie 1, mogą przejść na emeryturę również w wypadku rozwiązania stosunku pracy w okolicznościach określonych w art. 20 ustęp 1, 5c i 7.

Natomiast w myśl art. 88 ust. 2a Karty Nauczyciela, nauczyciele urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 roku, a przed dniem 1 stycznia 1969 roku, zachowują prawo do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, jeżeli:

1. spełnili warunki uzyskania emerytury, określone w ust. 1 w ciągu dziesięcioleciu od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z wyjątkiem warunku rozwiązania stosunku pracy;

oraz

2. nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

Jak wynika z art. 88 ust. 1, 1a i 2a Karta Nauczyciela, warunkiem koniecznym dla uzyskania przez nauczyciela prawa do emerytury, jest rozwiązanie stosunku pracy, w trybie przewidzianym w tym przepisie. Art. 88 ust. 2a Karty Nauczyciela wprowadził jedynie tę zmianę, że osoby ubiegające się o emeryturę muszą spełnić wszystkie przesłanki do uzyskania tego prawa na dzień 31 grudnia 2008 roku, za wyjątkiem rozwiązania stosunku pracy na swój wniosek, który może nastąpić po tej dacie, ale z pewnością warunek ten musi być spełniony w dacie wydania zaskarżonej decyzji. Wspomniany przepis uprawnia jedynie do przejścia na emeryturę nauczycielowi bez względu na wiek, ale nie zwalnia go z obowiązku rozwiązania stosunku pracy.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 cytowanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości, uwzględnia się również następujące okresy, traktując je z zastrzeżeniem art. 56, jako okresy składkowe, przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Utrwalony jest w judykaturze pogląd, że osoba, która ubiega się o zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym do stażu, winna spełniać kryteria domownika z art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku, o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz. U. z 2008 roku, Nr 50, poz. 291 z późn. zm.). Domownikiem zaś jest osoba bliska rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie, oraz stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. Nadto osoba taka winna wykonywać pracę w gospodarstwie rolnym w wymiarze nie niższym, niż połowa ustawowego czasu pracy pracowników, tj. minimum 4 godziny dziennie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 lutego 1997 roku, II UKN 96/96, OSNP 1997/23/473; z dnia 13 listopada 1998 roku, II UKN 299/98, OSNP 1999/24/799; z dnia 18 lutego 1999 roku, II UKN 491/98, OSNP 2000/5/324).

Jak już podniesiono wyżej, warunkom tym nie odpowiada pomoc w pracach rolniczych osób uczących się w szkołach. Nie wykonują one bowiem stałej pracy w gospodarstwie, gdyż stałym ich zajęciem jest nauka w szkole. Mogą jedynie świadczyć pomoc przy pracach rolniczych w czasie wolnym od zajęć szkolnych (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2001 roku, II UKN 466/00, OSNP 2003/7/186). Wykonywanie tylko niektórych czynności rolniczych w gospodarstwie rolnym w okresie odbywania nauki w szkole średniej nie podlega uwzględnieniu, przy ustalaniu okresów składkowych, jako okres pracy w gospodarstwie rolnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 1998 roku, II UKN 299/98).

W orzecnictwie sądowym podnosi się również, iż doraźna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymaganych od dzieci, jako członków rodziny rolnika, nie stanowi stałej pracy gospodarstwie rolnym, zaliczanej do stażu emerytalnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2010 roku, II UKN 535/99, OSNP 2001/21/650; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 listopada 2013 roku, III AUa 238/13, Lex nr 1409151).

W kolejnym wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2014 roku (I UK 340/13, Lex nr 1477426) podniesiono, iż „w stażu emerytalnym uwzględnia się – jako okresy składkowe – nie okresy jakiegokolwiek pracy w gospodarstwie rolnym, lecz tylko stałą pracę o istotnym znaczeniu dla prowadzonej działalności rolniczej. Doraźna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymaganych od dzieci, jako członków rodziny rolnika, nie stanowi stałej pracy w gospodarstwie rolnym, zaliczanej do stażu ubezpieczeniowego.”. Podobny pogląd zawarty jest również w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2008 roku (II UK 61/08, Lex nr 741080), gdzie podniesiono, iż jedynie wykonywanie stałej pracy w gospodarstwie rolnym, w którym osoba zainteresowana zamieszkuje lub ma możliwość codziennego wykonywania prac związanych z działalnością rolniczą, w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, pozwala na przyjęcie ziszczenie się przesłanek z przepisu art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie, z dnia 5 maja 2016 roku (III AUa 50/16, Lex nr 2076724) podniesiono, iż „pomoc w pracach przy prowadzeniu gospodarstwa rolnego przez dziecko uczęszczające do szkoły ponadpodstawowej nie jest pracą w gospodarstwie rolnym i ma jedynie charakter pomocy rodzinnej, wypełniającej dyspozycje art. 91 § 2 k.r.o.

Podobny pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 15 lipca 2015 roku (III AUa 1362/14, Lex nr 1785293), gdzie podniesiono, iż „doraźna pomoc, wykonywana zwyczajowo przez dzieci, zamieszkałych na terenach wiejskich, nie stanowi pracy w gospodarstwie rolnym, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W niniejszej sprawie, jak wynika z poczynionych ustaleń faktycznych, wnioskodawczynie, w spornym okresie od 17 kwietnia 1977 roku, kiedy to ukończyła 16 rok życia, do dnia 29 maja 1980 czerwca, kiedy to uczęszczała do liceum ogólnokształcącego, mogła ona doraźnie pomagać rodzicom przy prowadzeniu niewielkiego gospodarstwa rolnego z niewielką ilością inwentarza żywego, ale tego rodzaju pomoc nie miała charakteru stałego w wymiarze 4 godzin dziennie. Swoją pomocą wnioskodawczynie wypełniała dyspozycje art. 91 § 2 k.r.o.

W tej sytuacji, w świetle cytowanego art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych okres doraźnej pomocy odwołującej w gospodarstwie rolnym, prowadzonym przez rodziców wnioskodawczynie, od dnia 17 kwietnia 1977 roku do 29 maja 1980 roku nie można uznać za okres składkowy.

Zgodnie z art.7 pkt. 9 cytowanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z F.U.S. do okresu nieskładkowego zaliczamy okres nauki w szkole wyższej na jednym kierunku, pod warunkiem ukończenia tej nauki, w wymiarze określonym w programie studiów.

Okres nauki wnioskodawczynie w (...) w O. nie jest okresem nauki w szkole wyższej.

Zgodnie z rozporządzeniem ministra oświaty z dnia 12 kwietnia 1962 roku w sprawie kwalifikacji nauczycieli i wychowawców szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych, podległych ministrowi oświaty (Dz. U. Nr 30 poz. 141), wydanym na podstawie art. 34 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 lipca 1961 roku o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. Nr 32 poz. 160 z późn. zm.), kwalifikacje naukowo-pedagogiczne do prowadzenia zajęć wychowawczych w przedszkolach i innych placówkach przedszkolnych posiadała osoba, która ukończyła między innymi studiom nauczycielskie o kierunku wychowanie przedszkolne albo liceum pedagogiczne dla wychowawczyń przedszkoli (§ 6 ust. 1), natomiast do nauczania w szkołach podstawowych osoba, która ukończyła między innymi studium nauczycielskie albo liceum pedagogiczne (§ 7 ust. 1 pkt 2 i 3). (...) było zatem szkołą średnią przeznaczoną dla osób pragnących uzupełnić swoje wykształcenie zawodowe, przygotowującą kandydatów do podjęcia pracy pedagogicznej. Nauczyciele, którzy ukończyli taką formę kształcenia, otrzymywali dyplomy potwierdzające ich kwalifikacje do zatrudnienia w specjalności zgodnej z nauczaniem przedmiotem lub rodzajem prowadzonych zajęć.

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 26 marca 2015 roku (III AUa 552/14; Lex nr 1770868) podkreślono, iż „zgodnie z treścią art. 7 pkt 9 u.e.r.f.u.s. do okresów nieskładkowych zalicza się okres nauki w szkole wyższej na

jednym kierunku, pod warunkiem ukończenia tej nauki, w wymiarze określonym w programie studiów. Przepisy ustawy nie przewidują wliczania do okresów nieskładkowych ani tym bardziej składkowych czasu nauki w szkole średniej czy pomaturalnej. Zaliczeniu podlega jedynie okres studiów w szkole wyższej.”.

Sąd Okręgowy w całości podziela ten pogląd Sądu Apelacyjnego w Szczecinie.

Natomiast w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 9 lipca 2019 roku (III AUa 968/18, Lex nr 2713557) podkreślono iż „ Studium (...) nie posiada statusu szkoły wyższej. Okres nauki w studium nauczycielskim może być potraktowany jako okres nauki w szkole wyższej wyłącznie w przypadku, gdy zostaje on zaliczony przez szkołę wyższą na poczet wyższych studiów zawodowych I stopnia lub studiów wyższych uzupełniających.”.

Zgodnie z treścią art. 6 k.c., to na wnioskodawczyni spoczywał ciężar dowodowy w niniejszej sprawie. Strona, na której spoczywa ciężar dowodu, ponosi ryzyko ujemnych skutków niedopełnienia swoich obowiązków w tym zakresie. Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne. Wnioskodawczyni temu ciężarowi, w zakresie udowodnienia iż Wyższa Szkoła (...) zaliczyła na poczet studiów wyższych okres nauki w (...) w O., nie podołała, a więc okres tej nauki w tym Studium nie może być zaliczony na poczet nauki w szkole wyższej a więc również jako okres nieskładkowy.

Tak więc, na dzień 31 grudnia 2008 roku, wnioskodawczyni nie udowodniła wymaganego 30-letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Nawet gdyby zaliczyć wnioskodawczyni okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie wakacji letnich w 1977 roku, w 1978 roku, 1979 roku i 1980 roku, to wnioskodawczyni i tak nie udowodniłaby wymaganego 30-letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

Wobec nieudowodnienia przez wnioskodawczynię wymaganego 30-letniego okresu składkowego i nieskładkowego na dzień 31 grudnia 2008 roku, to nie spełnia ona przesłanek do przyznania jej emerytury nauczycielskiej i dlatego odwołanie wnioskodawczyni, jako niezasadne, zgodnie z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., podlegało oddaleniu, co znalazło odzwierciedlenie w wyroku.

SSO Stanisław Pilarczyk